

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת וירא תשס"ב

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

יוצא לאור חודש מרחשון תשע"ב

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת וירא ה'תשס"ב

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' א' המדבר ממעלת לימוד התורה, שמגרש את הרוח שמות מן האדם, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על נקודה אחת שבתורה זו של רביז"ל), עיקר הכנעתו של היצור-הרע הוא על-ידי התורה, שהיא כלה שמוותיו של הקדוש-ברוך-הוא (עיין זוהר פקודי רביז"ל), כי הלוחות, ארבען ני"ו ורחבן ני"ו (כבא בתרא י"ד) וזהו בחינת אלותא, דהינו מקלות, דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שמות, בחינת התורה, שהיא בחינת ני"ו, והני"ו הוא צורת מקל, והיא כלה שמוותיו של השם יתברך, הינו שהתורה הקדושה היא מכניע את היצור הרע שרוצה לעשות את האדם משגע ממש, חס ושלום, כי בעל-עברה הוא משגע, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה ג:) 'אין אדם עובר עברה אלא אם בן נכנס בו רוח-שמות', וכמו שהמשגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו בן

ממש התורה שעוסקין הוא בְּחִינַת מַקְלוֹת וְשְׁמוֹת, שְׁבִיבָה מִבֵּין
וּמִכְּנִיעֵין אֶת הַיָּצֵר הָרַע וּמִגְרָשֵׁין מִן הָאָדָם אֶת הַשְּׁגָעוֹן וְהָרוּחַ
שְׁמוֹת שְׁנַכְנֵם בּוֹ, בְּחִינַת 'וּמְחִינֵן לִיה בְּאֶלְוֹתָא, דְּחֻקֵּי עָלִיָּה
שְׁמוֹת' וְכוּ', עֵינֵן שֵׁם כָּל זֶה בְּדַבְרֵי רַבִּיז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כח התורה הקדושה גדול מאד, עד
שיוכל לגרש את הרוח שמות מן האדם שנדבק בו על ידי עוונותיו,
כי על ידי כל חטא ועוון נדבק באדם רוח שמות ושגועון, רחמנא
ליצלן, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה ג:) אין אדם עובר עבירה
אלא אם כן נכנס בו רוח שמות, וכשנכנסת בו רוח שמות בוודאי
צריך סייעתא דשמיא מיוחדת לגרש אותו ממנו, להתרפאות
משיגעונו, והרפואה היא על ידי התורה הקדושה, כי התורה היא
כמו מקלות וְשְׁמוֹת, ששמיין על איש משוגע להכותו ולהדריכו בדרך
ישרה, כי הלוחות היו ארכן וי"ו ורחבן וי"ו, ואות וי"ו היא צורת
מקל, וכן יש בתורה שְׁמוֹת שמרפאין האדם מכל תחלואותיו, וכל
מה שאדם נכנס בתוך התורה, ולמעום מעם התורה, כן נתרפא מן
הרוח שמות שנדבק בו, וזוכה להיות בריה חדשה ממש.

וזהו שיחת רביז"ל (שיחות הר"ן סי' י"ט), שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן
הקדושה מאד, שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות, חס
ושלום, רחמנא ליצלן רחמנא לישזבן, אף-על-פי-כן הכח של התורה
גדול כל-כך, עד שיכולה להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם,
חס ושלום, ואם יעשו להם חוק קבוע וחיוב חזק ללמוד בכל יום ויום

כך וכך, יהיה איך שיהיה, בודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה, כי כח התורה גדול, מאד עיין שם.

וכששמע מוהרנ"ת ז"ל שיחה זו מרביז"ל שאל ואמר, ואם אחד הוא בעל עבירה ממש, רחמנא ליצלן מה יהיה עמו? והשיב לו רביז"ל, וכי אתה יודע גודל מעלת התורה הקדושה? הלא עסק התורה הוא גדול במעלה משמירת הברית, כי ברית ביסוד ואורייתא בתפארת (עי' חיי מוהרן סי' תקע"ג), כי התורה יש לה כח עצום לתקן וליישר האדם מכל ירדותיו ונפילותיו, ואם יעשה לעצמו חיוב חזק חזק ולא יעבור ללמוד תורה בכל יום, בוודאי יציל אותו התורה ממה שצריך להנצל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שקבלה יש בידינו שביותר סובב והולך שיחה זו של רביז"ל על לימוד משניות, שהם ו' סדרים, שהיא צורת מקל ממש, כי הכח של לימוד משניות גדול מאד, ומכנים באדם חשק לכל הלימודים, עד שאמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה פרשה ז' סי' ג') אין הגליות מתכנסות אלא בזכות משניות, ומובא במדרש תלפיות, שאשר בן יעקב יושב על פתחו של גיהנום, וכל מי שלמד משניות אינו מניחו ליכנס לתוכו, ואומר על זה החיד"א ז"ל, שהרמוז הוא בפסוק (בראשית מ"ט) מאשר שמנה לחמו, שְׁמֶנֶה אותיות מְשֻׁנָּה, כי כח לימוד משניות מטהר את האדם מכל מחלותיו, ועושה אותו לבריה אחרת ממש, בחינת מְשֻׁנָּה אותיות מְשֻׁנָּה, שְׁמֶנֶה את האדם לגמרי, ולכן אומר האריז"ל שאמירת ה"י פרקים משניות מסוגלת

להרוג את היצר הרע, וכן נתן רביז"ל תיקון לכמה אנשים, ולמוהרנ"ת ז"ל ביניהם, לומר ח"י פרקים משניות בכל יום (שיחות הר"ן סי' קפ"ח), כי כח לימוד משניות גדול מאד, ומסוגל להוציא האדם מכל ירידותיו, ולהחזיר אותו בתשובה שלימה.

ואמר מוהרא"ש ג"י, שהעיקר שלא יהיה נבהל להזין לחטוף הרבה מאד, ואחר כך לא ילמד כלום, כי בן דרך הבעל דבר להתלבש במצוות (במבואר בתורה זו של רביז"ל), להלהיב את האדם ללמוד הרבה יותר מדי, למעלה מכוחותיו, ואחר כך לקרר אותו שלא ילמד כלום, ולכן החכם עיניו בראשו, לעשות לעצמו קביעות חזקה, חק ולא יעבור, לא לחסור יום בלי לימוד משניות, אפילו פרק אחד, ועל ידי זה יקיים את הפסוק (משלי י"ג) וקובץ על יד ירבה, שיתקבץ אצלו פרק אחר פרק, עד שיצטרף לחשבון גדול, וכמו שפעם אמר רביז"ל "אביסעל איז אויך גוט" (מעט גם כן טוב), והכוונה שיחיה האדם את עצמו עם כל נקודה קטנה שזוכה לחטוף, אפילו אם יהיה מועט מאד, ולא יהיה זול בעיניו אפילו לימוד קמץ, וכשהוא חזק מאד ללמוד בכל פעם אפילו מעט, אזי במשך הזמן יזכה למעום טעם התורה הקדושה, שהיא עין החיים, וכמו שכתוב (משלי ג') עין חיים היא למחזיקים בה, ועל עין החיים נאמר (בראשית ג') ואכל וחי לעולם, שמיד כשזוכים למעום טעם התורה, נכללים בחי החיים, שהוא אורו יתברך האין סוף, וזוכים להתענג בנועם זיו השכינה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו, בשעה שבאו האורחים אל אברהם אבינו, ורצה לקרב אותם תחת כנפי השכינה, אמר להם (בראשית י"ח) יקה נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ, ויש לומר שמרומזת כאן העצה הנפלאה הנ"ל של רביז"ל, איך לימוד התורה מסוגל להוציא את האדם מרוח השמות שלו, ולקרב אותו אל עץ החיים, שהוא אורו יתברך האין סוף, וזהו יקה נא מעט מים, אין מים אלא תורה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ב"ק פ"ב), ו"מעט" מים דייקא, כי אפילו מעט תורה יש לה הכח להוציא האדם מן הרוח שטות שלו, ובפרט אם גם ב"מעט" הזה זוכה למעום "טעם" התורה (מע"ט אותיות מע"ט), אזי כבר לא ירצה דבר אחר, וכמו שאמר רביז"ל (שיחות הר"ן סי' י"ז) אם התורה מראה אהבה לאחד, אזי אין רוצה כלל עולם הבא, רק שרוצה את התורה בעצמה, עיין שם.

וזהו ורחצו רגליכם, היינו שתרצו ותנקו עצמכם מכל הרגילות הרעה שלכם, וכדברי רביז"ל הנ"ל, שאפילו אותם האנשים הרגילים בעבירות, רחמנא ליצלן, לתורה יש כח להוציא אותם מהן, ואזי תזכו, והשענו תחת העץ, שתזכו להשען ולהכנס תחת עץ החיים, ולהתענג על נועם זיו השכינה, והקדוש ברוך הוא יזכנו להגיע אל נועם ומתיקות התורה, ולהתמיד בה כל ימינו, עד שנזכה להכלל בחיי החיים שהוא אורו יתברך האין סוף, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת וירא ה'תשס"ב

בשבת קודש בבוקר בקידושא רבא דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מבעל תפילה דף שפ"ט עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, וכן עברתי יותר, והייתי עובר על ים של יין, וידעתי שזה הים נעשה פנדאי מהדבורים של המליץ, שהוא עומד ומדבר תנחומין לפני המלך והמלכה, ואחר-כך הוא חוזר פניו ומדבר תנחומין להבת-מלכה, ומאלו הדבורים נעשה הים של יין [כמו שכתוב (שיר-השירים ז): "וחכך פנין הטוב"]; אך לא הייתי יכול למצאו, כי עבודת המליץ היא עבודה גדולה וקדושה מאד, שממליץ טוב על נשמות ישראל לפני קודשא בריך הוא ושכינתיה, שהם המלך והמלכה, ומלמד עליהם כל מיני לימודי זכות וסניגוריה, ואחר כך הופך פניו אל נשמות ישראל, וממליץ להם כל מיני מליצות יפות ונעימות, על מעלת התקרבותם לאביהם שבשמים, עד שמכנים בהם תשוקה עצומה לחזור אליו יתברך, שזוהי מדריגת הצדיקים האמיתיים שיודעים איך לדון את כל הבריות לכף זכות, ולמצוא בהם אפילו מעט טוב, עד שמחזיר אותם בתשובה אליו יתברך על ידי מעט הטוב הזה, בבחינת (תהלים ל"ז) ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו, שמיד שמוצאים אפילו ברשע

מעט טוב ששם אינו רשע, על ידי זה מעלים אותו ממקומו וכבר אינו על מוקמו הראשון כלל, רק אדם אחר לגמרי (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב).

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שבשעה שהדפים מוהרנ"ת ז"ל את הליקוטי תפלות, התפעלו אנשי שלומינו ממנו מאד, וענו ואמרו אל מוהרנ"ת ז"ל, אתם בוודאי ה"בעל תפילה"! (המוזכר בסיפור זה של רביז"ל), ענה ואמר להם מוהרנ"ת ז"ל, הבעל תפילה הוא רביז"ל, ואם אני מאנשי המלך, אני המליץ, כי אני יכול להמליץ זכויות על הכי גרוע והכי פחות מישראל, עד שיתמלאו מזה כמה גליונות, כי זו היתה דרכו של מוהרנ"ת ז"ל כל ימי חייו, למצוא נקודות טובות בכל אחד ואחד מישראל, ולדבר על לבם לקרב אותם אל השם יתברך, ועל שם זה ייסד את הליקוטי תפילות שלו, להכניס התעוררות עצומה בלבות בני ישראל, עד שיוציא הנקודות טובות ורצונות חזקים שלהם מן ההעלם אל הגילוי, ועל ידי זה יחזרו בתשובה שלימה לפניו יתברך.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שצריכין לדעת שבענין לימוד זכות, אין צריכין ללמד זכות על הרשעות של הרשע, לומר שהרשעות שהוא עושה זה טוב, חס ושלום, כי זה איסור גמור, העיקר רק ללמד זכות על האדם בעצמו, שבוודאי יש סבות שונות שגרמו לו לבוא אל הרשעות שלו, ולמצוא בו איזו נקודה טובה, אבל אף פעם לא לומר שהרשעות שלו טובה, כי זו סכנה שלא יגרמו אחרים ללכת בדרכיו, חס ושלום, רק צריכין לגלות ולפרסם הרע והרשעות שלו,

למען יזהרו ממנו, אבל גם צריכים לדון אותו לכף זכות, שבוודאי אם היה לו חינוך אחר היה מתנהג באופן אחר לגמרי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם בפרשת וירא רואים את הענין הזה אצל אבימלך מלך גרר, שרצה לעשות עצמו כצדיק לפניו יתברך, וכמו שאמר (בראשית כ') ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרוג, כאילו הוא צדיק גדול בזה שלוקח נשים הבאות לעיר לתוך ביתו, אבל אברהם אבינו ידע היטב את הרשעות שלו, ואמר לו (שם) כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי, וכמו שפירש"י, אכסנאי בא לעיר על עסקי אכילה ושתיה שואלים אותו או על עסקי אשתו שואלים אותו, אשתך היא אחותך היא וכו', כי אברהם אבינו היה עמוד החסד והצדקה, והיה ביתו פתוח לרווחה לכל עובר ושב, להאכילו ולהשקותו ולתת לו מקום ללון, ובדרך זה קירב כל הבריות אל השם יתברך, ולכן כשבא לעיר שלא שאלו אותו כלל על עסקי אכילה ושתיה, אם צריך לאכול ולשתות או ללון, רק שאלו, אחותך היא אשתך היא, בזה הבין היטב שאין יראת אלקים במקום הזה, ואין לדון את רשעותם לכף זכות כלל, לומר שעושים צדקות, רק הם רשעים גמורים ומסוגלים להרוג אדם למלאות תאוותם, וצריכים להתחכם נגדם לומר אחותי היא וגו', ואחר כך דן אותם לכף זכות והתפלל עליהם, לקדש שמו יתברך בעולם, ולגלות לכולם שיש רק אחד יחיד ושליט בעולם, שבידו כל הרפואות, ורק אליו צריכים להתפלל, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל צדיקים אמיתיים, שידונו אותנו לכף זכות וימצא בנו

נקודות טובות, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ולראות בישועתן של ישראל במהרה, בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וירא ה'תשס"ב

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' קמ"ז המדבר מעזות דקדושה ועזות דסמרא אחרא, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, בְּשֵׁם שְׁמַי שְׁהוּא עֲזוּת פְּנִים אֵין לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (חגיגה יד): 'דְּבַר צְנֵה לְאֵלֶּף דּוֹר, שְׁבַקְשׁ הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְתַן הַתּוֹרָה לְאֵלֶּף דּוֹרוֹת, רָאָה שְׂאִין הָעוֹלָם מְתַקִּים וּנְתַנָּה לְעֹשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דּוֹרוֹת, וְעַמֵּד וּשְׁתַּלֵּן וְכוּ', וְהֵן הֵן עֲזֵי פְּנִים שְׁבִדּוֹר', נִמְצָא שְׁהַעֲזֵי פְּנִים אֵינֵם בְּכֻלָּל קַבְּלַת הַתּוֹרָה, כִּי הֵם מֵהַתְּתַקֵּעַ ד' דּוֹרוֹת שְׁלֵא הָיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה, וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה (בְּדָרִים כ): 'מִי שֵׁישׁ בּוֹ עֲזוּת בְּיָדוֹעַ שְׁלֵא עֲמָדוֹ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי', נִמְצָא שְׁהַעֲזוּת פְּנִים אֵין לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרָה, כְּמוֹ כֵּן, מִי שְׁהוּא אִישׁ שְׁפֵל וְנִבְזָה וְאֵין בּוֹ שׁוֹם עֲזוּת דְּקַדְשָׁה, אֵין לוֹ גַם-כֵּן חֵלֶק בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ

רבותינו, זכרונם לברכה (ביצה כ"ה): 'מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהן עזין, כי צריך שיהיה בו עזות דקדשה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (אבות פ"ק): 'הוי עז בנמר', ועל-ידי עזות דקדשה שיש בו, הוא מקבל עזות דקדשה מהשם יתברך, והוא בחינת (תהלים ס"ח): "תנו עז לאלקים, אל ישראל הוא נותן עז ותעצומות לעם", 'תנו עז לאלקים', זה בחינת אתערותא דלתתא, שעל-ידי-זה שיש לנו עזות דקדשה לעמד בנגד כל הקמים עלינו למנע אותנו מעבודתנו, חס ושלום, ואנו מתגברין בעזות גדול בנגדם, שזהו עזות דקדשה, על-ידי-זה אנו נותנין כביכול עז וכח למעלה, בבחינת "תנו עז לאלקים", ועל ידי זה נתעורר למעלה בחינת עזות דקדשה, ונשפע עלינו, בבחינת "אל ישראל הוא נותן עז ותעצומות לעם", שהשם יתברך משפיע עלינו עזות דקדשה, ונותן לנו עז ותעצומות, לעמד בנגד העזות דסמרא אחרא של כל העזי פנים שבדור, שאי אפשר לעמד בנגדם, כי-אם על-ידי עזות דקדשה כי בשאין לו עזות דקדשה, בנדאי יבטלו אותו המונעים מתורתו ועבודתו, כי אין לאדם חלק בתורה בשאין לו עזות דקדשה כנ"ל: וצריך לפלס דרכיו איך להתנהג עם העזות, לבלי להיות, חס ושלום, עזות פנים, כי היא מדה רעה מאד כנ"ל, ואף-על-פי-כן יהיה לו עזות דקדשה ומדת הענוה הוא ענין אחר לגמרי, ועקר מדת הענוה כשיהיה במדרגה שיוכל לכתב על עצמו כמו משה רבנו, עליו השלום (במדבר י"ב): "והאיש משה ענו מאד", זהו מדרגת

הַעֲנֵה פֶתַח לִי, וְכִמּוֹ שְׁמָצִינוּ בְּאִמּוֹרָאִים שְׁאָמַר רַב יוֹסֵף (סוֹסָה מ"ב:): 'לֹא תִתְּנֵי עֲנֵה דְאִיפָא אָנָּא', עַד כֵּאֵן לְשׁוֹן רַבִּיז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עוצם גריעות מדת העזות כבר ידוע לנו מדברי חכמינו הקדושים, עד שאמרו (תענית ו'): כל מי שיש לו עזות פנים בידוע שנכשל בעבירה ובניאוף רחמנא ליצלן, ומותר לקרותו רשע, ומותר לשנאותו וכו' עיין שם, כי לא ימלט שיכנס באדם מדות העזות אם לא שעבר עבירה, רחמנא ליצלן, ולכן כשאדם מעיז פנים באחרים, ובפרט בפני צדיקים, הוא מכריז ומפרסם ברבים איך שהוא בעל עבירה גדול, רחמנא ליצלן, והיה ראוי לו לכבוש פניו בקרקע מרוב בושה וחרפה, אבל זה חלק ממדת העזות, שאינו מתבייש מרוע מעלליו, ומתחצף כנגד אחרים, ואינו שם על לבו שהוא מגלה ומפרסם את מעשיו המגונים בפני כולם, ושמו נשאר לשמצה ולחרפה בפי הכל.

והנה רביז"ל מגלה לנו כאן, שכמו שיש עזות דסמרא אחרא שהיא מדה מגונה מאד, ואי אפשר להתקרב אל הקדושה כשיש בו עזות כזו, כמו כן יש עזות דקדושה, שנחוצה מאד לעבודת השם יתברך, ובלעדה גם כן אי אפשר להתקרב אל הקדושה, כי אם לא יהיה לאדם עזות דקדושה, אזי תבטל עבודתו מפני המלעיגים עליו, שהם העזי פנים שבדור, ולא יגיע אל שלימותו כלל, כי בכל דור ודור יש עזי פנים של הסמרא אחרא, שהם מהתתקע"ד דורות שלא

היו ראויים לקבל התורה, כי הקדוש ברוך הוא רצה ליתן התורה אחר אלף דור, אבל ראה שאין העולם מתקיים, ונתן התורה לאחר כ"ו דורות, ועמד ושתל התתקע"ד דורות שאינם ראויים לקבל התורה בכל דור ודור, והם הם העזי פנים שבדור, נמצא שבהכרח בכל דור ודור יש עזי פנים שעומדים נגד הכשרים שבדור, ואם לא תהיה לאדם עזות דקדושה לעמוד נגדם, אזי תתבטל עבודתו מפניהם, נמצא, שעזי הפנים נצחו אותו, ולכן צריכים להיות חזק מאד בעזות דקדושה, ולא להתבייש ולהיפלא מפניהם, וכמבואר בתחילת הסוד שולחן ערוך (אורח חיים סי' א'), שהתחיל התנא (אבות ה') הוי עז כנמר וכו', לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך, לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגים עליו, ועל כן הזהיר שתעזי פניך כנגד המלעיגים ואל תמנע מלעשות המצוה וכו' עיין שם, כי בהכרח שיעמדו כנגדו עזי פנים אלו, וכמו שפעם פירש הגה"ק מסאטמאר זי"ע את מה שאומרים בסוף התפילה, וכל הקמים והחושבים עלי לרעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם, ושאל הרה"ק הנ"ל, אם כבר מתפללים על זה, למה לא נתפלל שלא יקומו עלינו רשעים ומחשבי רעה בכלל? ותירץ, שזה דבר בלתי אפשרי, כי בכל דור ודור יש עזי פנים שקמים נגד הצדיקים והכשרים שבדור, ורוצים לבטלם מעבודתם, ועיקר תפילתנו שלא נתפעל מהם, ושנמשיך עבודתנו ביתר שאת וביתר עוז, ודייקא כשיש לאדם עזות דקדושה כזו יכול להצליח מאד בעבודת ה', ולהגיע אל מה שצריך להגיע.

והנה להבחין ולפלס דרכיו, לדעת איך לחלק בין עזות דקדושה לעזות דסמרא אחרא, הוא בוודאי עבודה קשה מאד, כי במעות קמנה יכולים להכשל בעזות דסמרא אחרא, ולומר שהוא עזות דקדושה, וכמו שמצוי היום בעולם, שיש קופצים ומעזים פניהם בפני צדיקי הדור, וצועקים, שיש להם עזות דקדושה, ואיך אפשר באמת להבחין בין שניהם? אבל עיקר הבחינה היא אם בעזותו מצער אחרים או נוגע בממונם, כי בזה כבר רואים אם היא עזות דקדושה או עזות דסמרא אחרא, כי מי שיש בו עזות דקדושה, הולך תמיד לדרכו בתמימות ובפשימות גמורה, ועובד עבודתו, ואינו מסתכל על אחרים כלל, ומכל שכן שאינו מצער אחרים ואינו יוצא נגדם, וכן בוודאי אינו נוגע בממונם או במה ששייך להם, כי תמיד חושב "הלואי אצא ידי חובת עצמי ואיך יש לי זמן להתעסק עם אחרים", וכמו שהיה מוהרנ"ת ז"ל רגיל לומר, "תהלה לאל רביז"ל נתן לי כל כך הרבה שיעורים ללמוד ולגמור בכל שנה, עד שאין לי זמן להתעסק עם אחרים לשמוע לשון הרע ורכילות מה שזה מביא על זה וכו'", כי אלו עזי פנים דסמרא אחרא, הם יושבי במל שאין להם מה לעשות, ואינם חושבים על תכליתם הנצחית, ולכן מרוב בטלה ושעמום, מחפשים איזה אדם, כדי שיוכלו להתלוצץ ממנו ולהתחצף נגדו, אבל כשאדם עסוק עם עצמו, לסגל לעצמו תורה מצוות ומעשים טובים, איך יש לו זמן לאחרים בכלל? הלא יום המיתה עומד תמיד נגד עיניו, וכל כיסופו ורצונו לחטוף עוד נקודות טובות ועוד נקודות טובות, ואין לו זמן בשביל אחרים כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמי שפוגם בכבוד חברו ומצער אותו, או מזיק לו בממונו וכיוצא בזה, הוא מהעזי פנים שבדור, ואין לו שום תירוץ להצדיק את עצמו, כי איך שייך שיהיה לו עסק עם אחרים בלי כוונה או בלא יודעים, הלא היה צריך להיות עסוק עם עצמו, בתורה, בתפילה ובמצוות ובמעשים טובים, ואיך יש לו זמן לאחרים כלל, ולפעמים אחד עושה עצמו כאילו אינו מכוון לצער את חברו, אבל בפנימיות כוונתו רק להזיק לחברו, רק אינו רוצה שיכירו בו, ודוגמא לזה הוא ביום פורים, שיש שאלה בהלכה על מי שהזיק חברו מתוך שמחת ושכרות פורים, אם חייב לשלם לו או לא (עי' אור"ח סי' תרצ"ה סעיף ב'), אבל האמת היא, שמי שמזיק לחברו מתוך שמחת פורים הוא אינו שיכור כלל, רק הוא עז פנים של הסטרא אחרא, וכל השנה מחפש ומבקש עלילה להזיק את חברו אבל מתבייש לעשותו, וכשבא יום פורים, שאז יש לו תירוץ של שיכרות, הוא עושה את הרשעות שלו, אבל באמת לאמיתו אינו שיכור כלל, כי מי שהוא שיכור באמת, אזי ביום פורים בוכה ומבכה שמים וארץ על עוונותיו ופשעיו המרובים, כי מכיר היטב שעדיין לא התחיל לתקן עצמו כלל, ואדרבה מגשק ומחבק אחרים, ומראה להם עוצם אהבתו אליהם, ושהיה רוצה לעזור להם בכל ענין, אבל מי שמעזי פניו באחרים מתוך שמחת פורים, אינו שיכור כלל רק עז פנים בעלמא, ועושה לעצמו פנים של שיכור, והבן מאד.

ואמר מוהרא"ש נ"י שביותר צריכין עזות דקדושה נגד אלו שבאים לבטל אותו מלימוד התורה, כי הבעל מתלבש במצוות, וביותר

בענין לימוד תורה הקדושה (עי' לקושי מוהר"ן חלק א' סי' א'), כי הוא בא אל אדם בדמות של בני אדם שונים, ועם סברות של הבל, ואומרים לו שדרך לימוד זה אינו נקרא לימוד כלל, ולמה לך ללמוד כך וכו', ובוה מנתקים אותו מן התורה הקדושה ומן הדביקות בו יתברך, ותשובתם בצד, כי אף פעם לא יגשו אל בן אדם הקורא עתון, ויזכירו אותו, למה קורא עתון ואין זה דרך וכו', רק כשרואים בן אדם לומד בסדר דרך לימוד שאינו נראה להם, הם מנסים לבטל אותו, ולכן צריכין עזות דקדושה מאד נגדם, לא להתפעל מהם כלל, רק להמשיך עבודתו, ואז יצליח מאד בחיים.

והנה רביז"ל מגלה לנו בסוף תורה זו, שאין שום סתירה בין עזות דקדושה לבין מדת הענוה, כי אפילו מי שיש בו עזות דקדושה, יכול להיות ענו וסבלן באמת, ואין שום סתירה בזה כלל, ואדרבה עיקר שלימות הענוה הוא כשאדם יכול לומר על עצמו שהוא עניו באמת, ואין מגיעה לו שום התפארות מזה, וכמו משה רבינו, עליו השלום, שכתב בתורה (במדבר י"ב) והאיש משה עניו מאד וכו', ולא הגיעה לו שום התפארות מזה, וכן רב יוסף, בשעה שאמרו בבית המדרש (סוטה מ"ט): משמת רבי במלה ענוה ויראת המא, ענה ואמר רב יוסף, אל תיתני ענוה דאיכא אנא, שעדיין לא במלה ענוה שהרי אני קיים, הרי שעיקר מדריגת הענוה היא כשמכיר את מקומו באמת, ויכול לומר על עצמו שהוא עניו, ולא תגיע לו שום התפארות מכל מעשיו הטובים, כי יודע היטב, שלפי גדולתו יתברך עדיין לא התחיל להשיג שום דבר כלל, וכמו שמפרש הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע

בפרשת השבוע על הפסוק (בראשית י"ח) **והוא יושב פתח האהל** כחום היום, שהצדיקים נדמה להם תמיד שהם יושבים רק בפתח האהל של הקדושה, ומחכים ומצפים מתי יזכו להכנס לתוכה, עיין שם, ודייקא רב יוסף אמר בן, כי רב יוסף גם אמר (פסחים ס"ח:) **אי לאו** האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא, אם לא יום קבלת התורה, הרי כמה אנשים הנקראים 'יוסף' יש בשוק, כי מרוב דביקותו אל התורה הקדושה, ביטל את ישותו לגמרי, וידע שכל מה שיש לו הוא רק מחדש השם יתברך, ולכן אין שייך אצלו מחשבה של ישות וגיאיות כלל, כי מי שלומד תורה לשמה, לשם אל עולם, התורה מזככת אותו כל כך עד שרואה את עוצם שפלותו, ואיך שאינו כלום, וזה סימן שאדם לומד תורה לשמה, כשנכנסת בו שפלות וענוה יתירה, ואינו רוצה להתגאות על אחרים כלל, וכל ביסופו ורצונו רק ללמוד עוד ועוד, ואין לו זמן לאחרים כלל, ולכן דייקא במקום שפלות שורה התורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ד' ע"א), למה נמשלה דברי תורה למים? מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה עליו, וכשרואים אחד מתגאה מתוך תורתו, סימן שאינו לומד תורה לשמה, ונבלה טובה הימנו (ויקרא רבה פרשה א'), וכמו שמסופר בתנא דבי אליהו, שפעם הלך רבי יהושע בן לוי עם אליהו הנביא זכור לטוב, והגיעו סמוך לנבילה של סוס, וסגר רבי יהושע בן לוי חטמו מרוב סרחון הריח, אבל אליהו הנביא לא הבחין כלל, ואחר קצת זמן אליהו הנביא סגר חטמו, ורבי יהושע בן לוי לא הבחין כלל, ופתאום עבר על ידיהם תלמיד חכם שהיה מתפאר

ומתגאה מאד, ואמר אליהו הנביא שלזה יש סרחון יותר מנבלה, כי מי שמתגאה מתוך לימודו, ואינו מכיר את מקומו ואת שפלותו, סימן ששורה בו עזות דסמרא אחרא, ומבאיש ריחו וריח אחרים, ואי אפשר להתקרב אליו כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שגם במדת הענוה צריכים להיות חכם מאד, כי מי שמראה עצמו כאילו הוא עניו, והולך בקומה כפופה ויושב למטה וכו', יכול להיות בעל גאווה בתכלית הגאות, רק רוצה תשומת לב שכולם יסתכלו עליו ויחשבו אותו לעניו גדול, ולכן עושה מעשה ענוה, נמצא שאין זה אלא חנופה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ב). ולכן אשרי מי שמכנים בעצמו מדת העזות דקדושה מצד אחד, ומתגבר על כל הקמים נגדו לבטל אותו מעבודתו, וגומר את מה שצריך לגמור בעבודת ה', ומצד שני אוהו במדת הענוה בשלימות, ויודע שאין לו שום דבר כלל מצד עצמו, רק הכל מצד חסדו יתברך המופיע עליו, כי על ידי זה יזכה לעלות ולהתדבק באור העליון ברוך הוא, ולהתענג בנועם זיו השכינה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את גנותו של אבימלך מלך גר, שזוהי גנותו של הבעל גאווה, וכמו שאומר רבי"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י') שאבימלך הוא בעל גאווה שאומר אנא אמלוך, אבי מלשון רצון, שאני רוצה למלוך ולהתנשא, והוא בא בלבוש של

צדיק ותמים (בראשית כ) ויאמר אדני הגוי גם צדיק תהרוג, שהנה הוא גוי והנה הוא צדיק, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (חולין צ"א.) על הפסוק (בראשית ל"ב) ויאבק איש עמו, חד אמר כעכו"ם נדמה לו, וחד אמר כתלמיד חכם נדמה לו, ולכאורה איך יתכן ששתי שימות אלו הסותרות זו את זו בתכלית תתאמנה יחד? אבל לפעמים התלמיד חכם הוא מלא גיאיות וגסות הרוח, עד שנדמה כעכו"ם וכגוי ממש, רחמנא ליצלן, והוא מצדיק את עצמו כמו צדיק תמים, וכן לפעמים הגוי מצדיק עצמו ומלביש עצמו בלבוש של תלמיד חכם, כמו אבימלך, ואומר הגוי גם צדיק תהרוג וגו' בתם לבבי ובנקיון כפי עשיתי זאת, וכאילו העזות שלו היא עזות דקדושה, אבל הצדיק האמתי שהוא אברהם אבינו, מכיר את עוצם גריעות עזות אבימלך שכולה מהסמרא אחרא, ואומר לו, כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי, שיודע מתוך עזותו שהוא בעל עבירה וחומד את של אחרים, ולכן נוהר ממנו ולא התפעל מעזותו כלל, והשם יתברך יזכינו להגיע אל מדת העזות דקדושה, ולקנות מדת הענוה באמת, עד שנזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

